

Din
Cuvîntarea
tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU

Congresul educației politice și culturii socialiste reprezintă un eveniment de însemnătate deosebită în viața socială a patriei noastre, în activitatea de formare a conștiinței revoluționare, a omului nou — constructor conștient al socialismului și comunismului în România.

Activitatea politico-educativă și culturală, formarea conștiinței revoluționare a omului nou constituie o parte inseparabilă a dezvoltării economico-sociale, a făuririi noii orînduiri sociale, a ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție a creat condițiile necesare pentru progresul general al patriei noastre, deci și al educației și culturii. Înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, trecerea la făurirea socialismului au deschis calea unor profunde transformări sociale, revoluționare în țara noastră. Într-o perioadă istorică scurtă, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată — care, după ideologii orînduirii burghezo-moșierești, trebuia să rămînă o țară „eminamente agricolă” — într-o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare. În această perioadă, țara noastră a parcurs mai multe etape de dezvoltare — de la societatea burghezo-moșierească împărțită în clase antagoniste, în bogați și săraci, în exploatare și asupriți, la societatea socialistă multilateral dezvoltată, în care au fost lichidate pentru totdeauna inegalitățile economice sociale și naționale, exploatarea și asuprirea omului de către om, realizîndu-se orînduirea socialistă, care asigură deplina egalitate între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

Odată cu creșterea forțelor de producție și în strînsă legătură cu acestea, au cunoscut o puternică dezvoltare știința, învățămîntul, cultura — factori primordiali pentru făurirea cu succes a noii orînduiri sociale. Se poate afirma cu deplină temei că activitatea ideologică, politico-educativă, culturală a constituit o adevărată forță motrice a dezvoltării societății noastre în toate domeniile.

Dezvoltarea puternică a proprietății socialiste — prin alocarea a circa o treime din venitul național pentru fondurile de dezvoltare — a asigurat crearea unei puternice baze tehnico-materiale și progresul general al tuturor sectoarelor de activitate. Trebuie să spunem însă deschis că în domeniul ideologic, al educației și culturii s-a ajuns la o anumită rămînere în urmă față de dezvoltarea rapidă și puternică a bazei tehnico-materiale. Pornind de la aceasta, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru lichidarea acestei rămîneri în urmă și realizarea unei concordanțe cît mai depline între aceste două laturi fundamentale ale dezvoltării societății socialiste. În general, trebuie să acționăm pentru înlăturarea tuturor contradicțiilor și disproporțiilor care au apărut între diferite sectoare de activitate, pentru a asigura permanent o dezvoltare armonioasă, unitară a tuturor sectoarelor de activitate, ca o condiție fundamentală în vederea realizării revoluției socialiste în noua etapă de dezvoltare.

Este necesar să avem în vedere că popoarele s-au dezvoltat în anumite condiții istorice și sociale care și-au pus amprenta pe însușirile și felul de a gândi și trăi al fiecărui popor. Istoria poporului nostru, de mai bine de 2000 de ani, de la daci pînă în prezent — care demonstrează cu putere aceasta — este istoria luptelor împotriva asupririi străine, a luptelor pentru libertate și independență, pentru progres economic și social. Iată de ce, în munca politico-educativă, de formare a omului nou, cunoașterea istoriei patriei constituie una din laturile de importanță excepțională ale întregii activități.

Întregul popor, tineretul trebuie să cunoască și să cinstească pe înaintași, pe aceia care au asigurat dezvoltarea și formarea poporului și națiunii române, a limbii și literaturii române! Să cinștim pe toți aceia care — de-a lungul celor două milenii — au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economico-social și cultural al țării, au asigurat, cu prețul vieții, existența poporului, a națiunii noastre independente! În asemenea împrejurări s-a creat felul de a fi al poporului român, s-au dezvoltat dragostea de glie, de patrie, de libertate și independență, statornicia, spiritul de omenie caracteristic poporului nostru.

În același timp, după cum este bine cunoscut, în primele secole ale mileniului al II-lea s-au așezat pe teritoriul patriei noastre o serie de oameni ai muncii de alte naționalități. Muncind și luptînd împreună împotriva asupririi și inegalităților, s-a dezvoltat între toți fiii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, o unitate frățească, s-a realizat o forță puternică a tuturor fiilor României, care asigură mersul ferm înainte al patriei spre socialism și comunism!

Cultura și limba poporului nostru s-au dezvoltat în strînsă legătură cu luptele pentru independență și progres economico-social, sînt o creație a întregului nostru popor, în rîndurile căruia au acționat oamenii înaintași. Doinele, baladele, romanțele, poveștile ce înfățișează pe eroii care luptă pentru libertate și dreptate, spiritul de hărnicie al poporului nostru reprezintă cel mai prețios tezaur cultural. Din toate acestea s-au inspirat cei mai buni oameni de cultură și artă.

Din tot ce este mai bun din trecutul patriei, din cultura universală să luăm tot ceea ce asigură ridicarea continuă a nivelului de cunoaștere și cultură, realizînd o cultură nouă, corespunzătoare epocii socialiste, care să înnobească spiritual întreaga națiune, să lumineze calea spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, spre societatea comunistă!

Educația și cultura înaintată, revoluționară, presupune cunoștințe vaste, multilaterale, în toate domeniile, bazate pe concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric — pe idealurile nobile ale socialismului științific. În asemenea condiții, educația politică, culturală, constituie, asemenea soarelui, un adevărat astru care emană căldură și luminează omenirii calea spre noi orizonturi, spre înțelegerea originii vieții, a lumii înconjurătoare, a dialecticii naturii și societății, a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale.

Numai pe baza unei asemenea educații și culturi, omul, poporul nostru — ca de altfel orice popor — poate fi pe deplin liber, în adevăratul înțeles al libertății. Fără o educație politică și o cultură înaintată, oamenii rămîn prizonierii prejudecăților, misticismului, obscurantismului și — în condițiile uriașelor prefaceri economico-sociale, ale schimbărilor ce au loc în raportul de forțe pe plan mondial — se pot ușor rătăci în vîltoarea vieții.

Trebuie să pornim permanent de la faptul că socialismul și comunismul nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile, că omenirea a realizat noi și noi descoperiri ale tainelor naturii, dar că procesul cunoașterii nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată. Aceasta impune o ridicare continuă a nivelului general de cunoștințe, cutezanță, îndrăzneală în întreaga activitate de cunoaștere a tainelor naturii și universului, impune înlăturarea concepțiilor vechi, perimate, promovarea noului în viața economică și socială, în relațiile internaționale, în realizarea unei societăți mai drepte și mai bune.

În întreaga activitate politico-educativă și culturală de formare a omului nou trebuie să pornim de la dezvoltarea dragostei pentru muncă — factorul primordial al dezvoltării omenirii și, îndeosebi, al formării omului!

Trebuie să facem ca fiecare cetățean, tineretul patriei noastre să înțeleagă bine că fiecare, în cadrul complex al muncii creatoare, trebuie să desfășoare o

activitate permanentă, să-și aducă contribuția la dezvoltarea economico-socială, la ridicarea gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al patriei.

Să dezvoltăm puternic dragostea față de patrie, față de popor, spiritul de abnegație și hotărârea de a munci acolo unde societatea o cere, de a învinge orice greutate, de a se afirma și rămâne, în toate împrejurările, un fiu credincios al poporului!

Să dezvoltăm dragostea față de partid — forța conducătoare și centrul vital al întregii națiuni, de la care radiază conștiința revoluționară!

Tot ceea ce am realizat — răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, construcția socialismului, marile înfăptuiri în dezvoltarea generală a patriei — datorăm existenței partidului! Viitorul națiunii este strâns legat de existența și întărirea continuă a partidului, ca forța conducătoare a întregii națiuni!

Să dezvoltăm puternic respectul față de averea întregii națiuni, față de proprietatea întregului popor!

Să dezvoltăm la toți oamenii muncii, la tineretul patriei noastre spiritul de răspundere pentru gospodărirea în cele mai bune condiții a mijloacelor materiale încredințate fiecărui colectiv spre administrare, pentru creșterea continuă a proprietății socialiste, a averii naționale — ca factor hotărâtor al mersului nostru înainte și al întăririi forțelor materiale și spirituale ale patriei!

Să punem la baza educației generale principiile eticii și echității socialiste, ale unei noi atitudini în muncă, în societate, în comportarea de zi cu zi! Să dezvoltăm dragostea de dreptate, de adevăr, de libertate!

Întreaga activitate politico-educativă, culturală trebuie să aibă drept scop formarea unui om cu înalte calități moral-politice, încrezător în forțele poporului, ale societății, hotărât de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea Programului partidului, la dezvoltarea generală a patriei, de a fi întotdeauna la datorie și de a acționa ca adevărat revoluționar în toate împrejurările!

În întreaga noastră activitate politico-educativă și culturală trebuie să subliniem superioritatea orinduirii socialiste, care a lichidat pentru totdeauna orinduirea împărțită în clase sociale, antagoniste, în bogați și săraci. Trebuie să punem cu putere în evidență faptul că socialismul a lichidat pentru totdeauna inegalitățile sociale și naționale, asigură deplină egalitate în drepturi, că în societatea socialistă nu pot exista bogați și săraci, că tot ceea ce se realizează trebuie să servească dezvoltării generale a patriei, asigurării, în spiritul principiilor socialiste de repartiție, a unor condiții tot mai bune de viață pentru toți cetățenii patriei.

Totodată, în activitatea politico-educativă trebuie să se acorde mai multă atenție combaterii vechilor stări de lucruri moștenite de la orinduirea burghezo-moșierească, precum și a stărilor de lucruri negative care mai pătrund pe diferite căi din societatea împărțită în clase antagoniste. Trebuie să fie combătute cu fermitate lăcomia, egoismul, misticismul și obscurantismul, să se acționeze cu toată fermitatea pentru combaterea șovinismului, a naționalismului, rasismului, antisemitismului, a tot ce înjosește omul.

Munca politico-educativă trebuie să dezvolte puternic spiritul de omenie, al cinstei și dreptății, hotărârea fiecărui om al muncii de a fi participant activ la întreaga activitate pentru progresul general al patriei! Să educăm oamenii muncii, tineretul, întregul popor în spiritul frăției și solidarității, al muncii unite pentru socialism și comunism. Pornind de la teza că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, trebuie să realizăm educația politică revoluționară și culturală generală cu poporul și pentru popor!

Disponem de o puternică bază materială pentru întreaga activitate politico-educativă și culturală. Teatrele, casele de cultură și cluburile, căminele culturale asigură condiții minunate pentru o intensă activitate cultural-educativă. Disponem de zeci de mii de activiști culturali și propagandiști care acționează în toate domeniile. Zecile de mii de formații cultural-artistice, care cuprind sute și sute de mii de oameni, îndeosebi tineretul, dau activității politico-educative forța uriașă a participării maselor, a poporului la formarea culturii și educației revoluționare.

Avem marea obligație să dezvoltăm larg și să perfecționăm continuu activitatea Festivalului național „Cintarea României”, să asigurăm, în toate unitățile economico-sociale, în toate orașele și cartierele orașelor, în toate comunele dezvoltarea tot mai puternică a formațiunilor cultural-artistice, a acțiunii de creație în toate domeniile, care prin întreaga lor activitate să aibă un rol tot mai important în formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, al societății socialiste românești! Aceasta reprezintă garanția mersului ferm al patriei noastre spre comunism, acest om nou reprezintă viitorul României!

Avorbi de un nivel cultural ridicat înseamnă a vorbi de oameni cu o temeinică pregătire profesională și tehnică și o înaltă cultură generală, care să nu accepte ca, din miinile lor, să iasă produse de slabă calitate și cu defecte, oameni care să asigure un nivel ridicat, tehnic și calitativ, al produselor, care să constituie o mândrie pentru întregul colectiv. A realiza mașini, utilaje, produse de larg consum de bună calitate constituie o latură a activității de educație și cultură! A realiza produse de înaltă calitate, de ridicat nivel tehnic, estetice constituie o latură importantă a activității politico-educative și cultural-artistice!

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în vederea bunei funcționări a cadrului democrație care asigură participarea tuturor categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea societății, să perfecționăm continuu activitatea acestora, să facem să crească spiritul de răspundere, de ordine și disciplină în toate domeniile de activitate.

Activitatea politico-educativă și culturală trebuie să asigure generalizarea experienței bune, să combată stările de lucruri negative, inapoiate, corupția, furtul, lenevia, ineria, birocratismul, tot ceea ce este străin principiilor de etică și echitate socialistă. Ea trebuie să contribuie la crearea și dezvoltarea conștiinței revoluționare și a spiritului revoluționar de muncă, la promovarea noului în toate domeniile, la perfecționarea conducerii și planificării, la creșterea răspunderii activiștilor și cadrelor din toate domeniile de activitate, la întărirea legăturilor cu poporul. Este necesar ca fiecare activist din orice domeniu de activitate să-și desfășoare munca în strînsă legătură cu poporul, sub conducerea partidului, să nu aibă odihnă și să acționeze cu toată fermitatea pentru îndeplinirea planurilor și programelor de dezvoltare, a hotărîrilor partidului, a legilor țării, să servească în orice împrejurări partidul și poporul!

În educarea generală a tinerei generații un rol important îl are familia, care trebuie să sădească, din fragedă copilărie, în conștiința copiilor, a tineretului, cele mai nobile idealuri de dreptate și adevăr, de slujire a partidului, a poporului, să cultive în conștiința lor dragostea față de muncă, de adevăr. De altfel, poporul nostru spune că trebuie să se asigure tineretului „Cei 7 ani de acasă”. Dar nu numai tineretului!

Dar, în același timp, un rol important revine școlii, învățămîntului, care trebuie să asigure educarea tineretului, care își petrece 12—15 ani în școală — începînd cu grădinița și pînă la liceu — iar apoi, o parte, și în institute de învățămînt superior. Deci, școala, învățămîntul constituie unul din factorii hotărîtori în educația și formarea conștiinței revoluționare a tineretului, în dezvoltarea spiritului patriotic, a dragostei de muncă, de adevăr, de dreptate, a hotărîrii de a acționa în toate împrejurările ca revoluționari, de a servi întotdeauna cauza socialismului, a patriei, a progresului economic și social.

Cadrele didactice din întregul învățămînt au cea mai nobilă misiune, dar și cea mai mare răspundere în educarea și formarea copiilor, a tineretului pentru muncă și viață.

Să întărim legătura școlii cu familia, să asigurăm conducerea de către partid a întregii activități de formare și educare a tineretului — viitorul patriei noastre!

În întreaga activitate cultural-educativă un rol important îl au literatura, muzica, artele plastice, teatrul, cinematografia. Toate aceste sectoare importante ale activității cultural-educative trebuie să aducă o contribuție tot mai importantă la realizarea unei culturi revoluționare, înaintate. Literatura trebuie să realizeze opere care să redea, cît mai variat ca stil și formă, marile realizări obținute, să înfățișeze epopeea transformării revoluționare a patriei, să oglindească lupta revoluționarilor comuniști și democrați în anii ilegalității, lupta întregului nostru popor pentru edificarea noii societăți — opere care să stea la baza educației patriotice, revoluționare a tineretului patriei noastre. Avem nevoie de noi opere

de muzică revoluționară și patriotică, de noi opere de artă plastică, opere care să redea activitatea uriașă desfășurată pe întreg cuprinsul patriei noastre, așa cum avem nevoie de piese de teatru, de filme cu un conținut mai angajant, care să reflecte eroii noi ai patriei, eroii uriașelor transformări revoluționare și ai realizărilor din țara noastră! Avem nevoie de piese și filme în care eroii să nu reprezinte pe acei oameni, puțini la număr, care încearcă să se sustragă răspunderii față de colectivul din care fac parte sau încalcă morala și normele sociale. Nu asemenea oameni sînt eroii patriei noastre! Nu aceștia trebuie să-și găsească loc în piese și filme — ca, de altfel, în nici un domeniu al creației — ci acei eroi, mii, zeci și sute de mii, care fac totul pentru a asigura înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație! Aceștia sînt, de fapt, și participanții activi la creația cultural-artistică de masă, aceștia sînt adevărații făuritori ai României socialiste, deci și ai culturii socialiste!

Oamenii de artă, de cultură, din toate domeniile, trebuie să se angajeze ferm și să creeze cu poporul și pentru popor, să se inspire din izvorul viu, veșnic al națiunii noastre, din creația și din felul de a fi al poporului nostru! Numai o asemenea cultură, o asemenea activitate literar-artistică, de toate genurile, inspirată din munca și viața poporului va avea, într-adevăr, o contribuție uriașă la întreaga operă de transformare a societății, de formare a omului nou, cu un înalt spirit revoluționar, constructor conștient al socialismului și comunismului în România!

Avem multe realizări bune în domeniul creației artistice din toate domeniile. Partidul, întregul popor dau o înaltă apreciere tuturor acestor realizări valoroase; dar în noua etapă a revoluției socialiste apar cerințe noi. De aceea, doresc ca de la această înaltă tribună a Congresului educației politice și culturii socialiste să adresez tuturor creatorilor din toate domeniile chemarea de a acționa și ei în spirit revoluționar, în spiritul uriașelor transformări care au loc, de a lucra și crea împreună cu poporul, pentru popor, pentru socialism, de a sluji necontenit partidul, cauza socialismului, libertatea și independența țării!

De asemenea, presa, inclusiv presa literară, trebuie să redea într-o formă mai vie munca și activitatea creatoare a poporului nostru, să combată cu hotărîre stările de lucruri negative, concepțiile și atitudinile înapoiate față de muncă, de viață, de morală, să promoveze noul în toate domeniile, să generalizeze rezultatele cele mai bune, să asigure unirea tuturor forțelor întregii națiuni într-o direcție unică, a înlăturării programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Trebuie să facem astfel încît toate mijloacele politico-educative și culturale de care dispune societatea noastră să acționeze într-un mod unitar, într-o singură direcție, să-și facă un titlu de onoare din a înlături neabătut hotărîrile Congresului al XIII-lea, Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Să facem totul pentru ca și activitatea politico-educativă și culturală să-și îndeplinească rolul tot mai important pe care îl are în întreaga activitate de înlăturare a Programului partidului, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație, în întărirea continuă a forței materiale și spirituale a României, a independenței și suveranității patriei noastre socialiste!

Educarea oamenilor muncii, a tineretului în spiritul păcii trebuie să constituie una din trăsăturile generale ale activității politico-educative de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară și patriotică.

Cultura, arta, toate mijloacele de informare în masă trebuie să promoveze activ principiile politicii externe a partidului și statului nostru privind colaborarea cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În întreaga activitate politico-educativă, culturală trebuie să se sublinieze cu putere justetea principiilor politicii externe a României socialiste, bazată pe egalitatea în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamsecul în treburile interne și avantajul reciproc.

Omenirea se află într-o epocă de profunde transformări, care impun un nou mod de gîndire și de soluționare a problemelor complexe ale războiului și păcii, ale dezvoltării economico-sociale. Frontul ideologic, politic și al culturii trebuie să aibă un rol activ în înțelegerea noilor realități și în elaborarea concluziilor pentru activitatea viitoare.

Situația internațională continuă să fie deosebit de complexă și gravă. Continuă cursa înarmărilor, acumularea de noi și noi arme nucleare, chimice și a altor arme de distrugere în masă. Se mențin, și chiar s-au agravat, o serie de conflicte și tensiuni în diferite zone ale planetei noastre. Asistăm la agravarea crizei economice mondiale, îndeosebi a situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Continuă politica de forță, de amenințare cu forța, de amestec brutal în treburile interne ale altor state. Se mențin și se dezvoltă o serie de contradicții între diferite state și grupări de state, iar în ultima vreme asistăm la amplificarea contradicțiilor dintre țările bogate și sărace, care devine cea mai puternică contradicție a epocii noastre. În general, se poate spune că se dezvoltă puternic o nouă criză socială, morală și politică ce pune cu putere la ordinea zilei necesitatea unei abordări noi a problemelor sociale, politice, a realizării unor relații noi, democratice.

Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă pune cu tărie necesitatea unei abordări noi a problemelor războiului și păcii. De altfel, ne aflăm într-o asemenea situație când un nou război mondial — în care s-ar folosi inevitabil armele nucleare — este de neconceput, pentru că el ar însemna distrugerea întregii omeniri, a înseși condițiilor existenței vieții pe Pământ.

În noul mod de gândire trebuie să se plece de la faptul că armele nucleare, în miinile oricui s-ar afla, nu pot asigura pacea, ci sînt arme ale distrugerii civilizației, a vieții. Deci, problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, trecerea la măsuri de dezarmare, apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață, la libertate și independență, la pace.

Mai mult ca oricînd este necesar să se intensifice lupta forțelor realiste și progresiste, a tuturor popoarelor, împotriva înarmărilor, pentru eliminarea armelor nucleare, a războiului însuși din viața omenirii, pentru apărarea dreptului fundamental al națiunilor, al oamenilor la existență, la independență și pace.

Pornind de la obiectivele strategice stabilite de Congresul al XIII-lea, de la Programul ideologic al partidului, activitatea politico-educativă, cultural-artistică, de creație, din toate domeniile, trebuie să dezvolte larg spiritul revoluționar al oamenilor muncii, al tineretului, în vederea îndeplinirii neabătute a obiectivelor dezvoltării patriei noastre și ridicării ei pe noi culmi de progres și civilizație.

În realizarea acestor obiective dispunem de tot ce este necesar — și, mai cu seamă, dispunem de forțe puternice în marele front al educației, artei, culturii, al creației.

Să facem astfel încît toți lucrătorii din aceste sectoare de activitate să acționeze ca adevărați militanți revoluționari, devotați partidului și poporului, cauzei socialismului, să contribuie, prin întreaga lor activitate, la dezvoltarea conștiinței revoluționare, la formarea omului nou — constructor conștient al noii orînduiri sociale!

Într-o strînsă unitate cu toți oamenii muncii, cu întregul popor, sub conducerea partidului, marele front al educației, creației și culturii să asigure ca știința, învățămîntul, activitatea politico-educativă și culturală să devină o puternică forță care să lumineze calea în mersul ferm înainte al patriei pe culmile tot mai înalte ale civilizației comuniste!